

Äldrenämnden
Tjänsteskrivelse till äldrenämnden

Datum:
2020-04-23

Diarienummer:
ALN-2020-00321

Handläggare:
Jesper Kyrk

Utredning om att förhindra smittspridning bland brukare på vård -och omsorgsboende

Förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar

1. **att** ge förvaltningen i uppdrag att inrätta en särskild enhet för frivillig vård av konstaterat smittade brukare med demenssjukdom som kan aktiveras inom 48 timmar vid behov.

Sammanfattning

Äldreförvaltningen har utifrån tidigare utredningsuppdrag från nämnden undersökt förutsättningarna för att upprätta en särskild enhet på ett vård- och omsorgsboende i extern eller egen regi för att vårda personer med demenssjukdom som smittats av viruset Covid-19.

I nuläget är äldreförvaltningens bedömning att nuvarande ordning med att den enskilde vårdas i kohort inom sitt ordinarie boende är att föredra. Om Uppsala skulle drabbas av en kraftig ökning av antalet smittade bland brukare skulle dock behovet av en specialiserad enhet eventuellt kunna aktualiseras. Äldreförvaltningen föreslår därför nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att inrätta en särskild enhet för frivillig vård av konstaterat smittade brukare med demenssjukdom som kan aktiveras inom 48 timmar, om och när behov av detta uppstår.

Ärendet

Vid ett beslut om att iordningställa sådan enhet ser äldreförvaltningen primärt tre möjliga huvudspår.

- Att starta en helt ny verksamhet i tomma lokaler
- Att ställa om del av verksamhet med möjlighet till lokalavgränsning
- Att helt ställa om inriktningen inom en befintlig verksamhet

Att starta upp ny verksamhet i tom lokal (om sådan finnes) skulle sannolikt ta för lång tid. Äldreförvaltningens utredning förespråkar därför inte sådan lösning.

I första hand förordar äldreförvaltningen att alltid genomlysas om det finns möjlighet till fysisk lokalavgränsning utan inlåsning inom den enhet där berörd(a) brukare har sitt ordinarie boende. Med tanke på hur Uppsalas vård- och omsorgsboenden är byggda är dock detta sannolikt inte möjligt eller svårigen genomförbart vid ett flertal enheter.

I andra hand föreslås att beslut om växelvård ska kunna pausas och att enskild/avgränsad enhet/avdelning som idag bedriver växelvård med kort varsel kan uppdras att ställa om inriktning till att istället bedriva korttidsvård. Då med inriktning sammanfallande med äldrenämndens utredningsuppdrag.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för avtal och marknad i samråd med äldreförvaltningens krisledning och kommunjurist.

Ekonomiska konsekvenser

Upprättande av särskild enhet för vård av brukare med Covid-19 bedöms innebära ökade kostnader för nämnden i form av extra ekonomisk ersättning till nämndens egen regi. Dessa kostnader bedöms kunna återsökas av staten till och med 31 maj 2020 och därigenom inte leda till några ökade nettokostnader för nämnden under denna period. Efter den 31 maj saknas i dagsläget besked om statlig medfinansiering, vilket därför kan medföra ökade nettokostnader för nämnden om sådan enhet upprättas.

Beslutsunderlag

Bilaga: Utredning om att förhindra smittspridning bland brukare på vård -och omsorgsboende

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin
Direktör

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Rapport

Datum:
2020-04-23

Diarienummer:
ALN-2020-00321

Handläggare:
Jesper Kyrk

Utredning om att förhindra smittspridning bland brukare på vård -och omsorgsboende

Innehåll

Bakgrund	3
Äldreförvaltningens utredning.....	3
Vård med stöd av smittskyddslagen	4
Frivillig vård utanför det egna hemmet	4
Plats för frivillig vård utanför det egna hemmet.....	4
Fördelar och nackdelar med frivillig vård utanför det egna hemmet.	5
Att flytta personer med demenssjukdom.....	6
Ekonomiska konsekvenser.....	6

Bakgrund

Personer som erbjuds boende på ett vård- och omsorgsboende beviljas detta enligt Socialtjänstlagen (SoL). Den enskilde bor i egen lägenhet på boendet som denne också betalar hyra för. Den enskildes rörelsefrihet får inte begränsas på boendet vilket innebär att till exempel personer med demenssjukdom ska ha möjlighet att kunna röra sig fritt och även kunna lämna boendet om denne så önskar.

Under rådande Pandemi vårdas brukare som misstänks eller har konstaterats vara smittade på den aktuella enheten inom så kallad kohortvård. Kohortvård innebär att den smittade brukaren hålls avskild (isolerad) i sin lägenhet utan kontakt med andra brukare. En särskilt utsedd personalgrupp sköter om den smittade och deltar inte i vården och omsorgen av de friska brukarna.

Då personer som lider av demenssjukdom kan vara svåra att motivera till frivillig isolering på sina rum utan istället ofta vill röra sig ut på avdelningen försvåras möjligheten till kohortvård vilket innebär en ökad risk för smittspridning på avdelningen. Utifrån rådande situation vill äldrenämnden ge äldreförvaltningen i uppdrag att utreda möjligheterna att upprätta platser på ett vård- och omsorgsboende där personer som lider av demenssjukdom och som smittats av covid-19 kan vårdas med stöd av smittskyddslagen.

I utredningen behöver de juridiska förutsättningarna för denna åtgärd belysas men också för- och nackdelar för den enskilde. Även de praktiska frågorna som rör lokaler och hälso- och sjukvårdsinsatser behöver besvaras.

Utifrån ovanstående problemformulering har äldrenämnden beslutat:

1. **att** ge äldreförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att upprätta en särskild enhet på ett vård- och omsorgsboende i extern eller egen regi för att vårda personer med demenssjukdom som smittats av viruset Covid-19.

Äldreförvaltningens utredning

Äldreförvaltningen har i samråd med jurist gjort bedömningen att det kan finnas möjlighet att tillskapa sådana vårdplatser som omfrågas i äldrenämndens utredningsuppdrag.

I utredningen görs bedömningen att vid eventuellt beslut om att inrätta en särskild enhet för att vårda personer med demenssjukdom som smittats av Covid-19 bör denna startas upp/drivas i Uppsala kommuns egen regi.

I utredningen har det vidare resonerats om huruvida en sådan enhet kan anses vara en lika bra eller bättre vårdform än nuvarande gällande ordning där den sjuke primärt ska vårdas i sitt hem. I utredningen görs bedömningen att under rådande läge, med förhållandevis få smittade i Uppsala kommun, fortsätta med den vård som idag bedrivs fast med ökad beredskap för att inrätta den enhet som efterfrågas av nämnden.

Nedan lyfts de resonemang som ligger till grund för den bedömning som äldreförvaltningen gjort.

Vård med stöd av smittskyddslagen

Den vård som kommunen bedriver och som äldrenämnden ansvarar för är alltid frivillig för mottagaren. Det nya coronaviruset och sjukdomen covid-19 är i dag inbegripet i gruppen samhällsfarlig sjukdom och lyder såttillvida under smittskyddslagen vad gäller anmälningsplikt och smittspårning. Behandlande läkare kan ge den smittade förhållningsregler med hänvisning till att denne ej ska smitta andra. En kommunal verksamhet har utöver motivation/samtal med brukaren inga tvingande åtgärder att tillgripa om denne bryter mot sådan förhållningsregel.

Det bedöms inte som förenligt med nuvarande lagstiftning att vare sig låsa in en person i sin lägenhet, inom sin avdelning eller att flytta den enskilde mot dennes vilja. Den typ av tvångsvård som kan bedrivas med stöd av smittskyddslagen är endast möjlig inom regionens huvudmannaskap.

Frivillig vård utanför det egna hemmet

I det fall en insjuknad brukare frivilligt går med på att flytta från den permanenta bostaden under sjukdomsförloppet skulle detta vara möjligt att genomföra genom att ett biståndsbeslut gällande korttidsvård fattas. Beslutet verkställs genom att den enskilde får flytta till en temporär vårdplats under sjukdomsförloppet. Detta för att undvika smittspridning till andra boende vid den verksamhet där den permanenta bostaden ligger.

Ett vidare resonemang rör huruvida brukaren kommer att ge sitt medgivande och medverka till en temporär flytt från sin bostad. Har brukaren redan insikt gällande sitt behov av vård torde även insikten att isolera sig från andra i verksamheten kunna finnas hos brukaren varvid en isolering tillsammans med kohortvård i brukarens bostad bör kunna isolera smittan. Saknar den enskilde sjukdomsinsikt och därför inte inser behovet av isolering i den egna bostaden skulle detta även kunna vara ett tecken på att denne inte heller kommer att ge sitt medgivande till att temporärt lämna bostaden för korttidsvård.

Plats för frivillig vård utanför det egna hemmet

Äldreförvaltningen bedömer att det finns möjligheter att tillskapa den typ av temporär korttidsvård som efterfrågas. Det betyder dock att iordningställande samt personalrekrytering till sådan enhet måste ske. Med tanke på svårigheterna som noterats under senare tid med att få såväl leverans av skyddsutrustning som svårigheter med personalrekrytering behöver tidsaspekten för att iordningställa sådan enhet beaktas.

Äldreförvaltningens utredning har i detta skede primärt tittat på vilka möjligheter Uppsala kommun har att driva sådan enhet i egen regi. Att iordningställa sådan enhet med hjälp av en privat utförare skulle aktualisera ytterligare ett flertal frågor gällande bland annat ersättning, krav på utförandet samt hur nämnden vid en sådan situation skulle behöva förhålla sig till de regelverk som gäller för upphandling. Således förordar förvaltningen att iordningställandet av de aktuella platserna i första hand skulle ske i nämndens egen regi.

I skrivande stund är äldreförvaltningens bedömning att nuvarande ordning med att den enskilde vårdas i kohort inom sitt ordinarie boende är att föredra. Om Uppsala skulle drabbas av en kraftig ökning av antalet smittade bland brukare skulle dock behovet av en specialiserad enhet eventuellt kunna aktualiseras.

Vid ett beslut om att iordningställa sådan enhet ser äldreförvaltningen primärt tre möjliga huvudspår.

- Att starta en helt ny verksamhet i tomma lokaler
- Att ställa om del av verksamhet med möjlighet till lokalavgränsning
- Att helt ställa om inriktningen inom en befintlig verksamhet

Att starta upp ny verksamhet i tom lokal (om sådan finnes) skulle sannolikt ta för lång tid. Äldreförvaltningens utredning förespråkar därför inte sådan lösning.

I första hand förordar äldreförvaltningen att alltid genomlysas om det finns möjlighet till fysisk lokalavgränsning utan inlåsning inom den enhet där berörd(a) brukare har sitt ordinarie boende. Med tanke på hur Uppsalas vård- och omsorgsboenden är byggda är dock detta sannolikt inte möjligt eller svårtigen genomförbart vid ett flertal enheter.

I andra hand föreslås att beslut om växelvård ska kunna pausas och att enskild/avgränsad enhet/avdelning som idag bedriver växelvård med kort varsel kan uppdras att ställa om inriktning till att istället bedriva korttidsvård. Då med inriktning sammanfallande med äldrenämndens utredningsuppdrag.

Fördelar och nackdelar med frivillig vård utanför det egna hemmet.

Utifrån att den enskilde genom biståndsbeslut skulle erbjudas temporär vårdplats inom ramen för korttidsvård och med sitt eget medgivande godta detta ser förvaltningen att det skulle vara möjligt att få enskilda smittade av Covid-19 att flytta från sina permanenta bostäder. Detta skulle bidra till en minskad risk för smittspridning vid den verksamhet där den enskilde har sin bostad. Den minskade risken avser då såväl smitta till andra brukare som till den personalgrupp som arbetar i verksamheten.

Det skulle också kunna underlätta för personalgruppen avseende behov av skyddsutrustning och behovet av kohortvård skulle eventuellt minska vid den verksamhet som den insjuknade flyttar ifrån vilket i sin tur eventuellt skulle frigöra personella resurser i verksamheten.

Vid den mottagande verksamheten skulle bli det lättare att planera det dagliga arbetet då samtliga boende vid enheten är konstaterat smittade varvid ingen intern smitta skulle ske mellan de boende i verksamheten och någon kohortvård ej skulle behöva ske inom verksamheten.

Det bör dock även beaktas att i den mån några smittade väljer korttidsvård men att någon brukare väljer att stanna kvar i hemmet kan detta istället resultera i att den kvarvarande kohorten istället blir mindre effektiv vad gäller personalresurs relaterat till antal brukare i behov av kohortvård.

Denna verksamhet skulle ha ett stort behov av skyddsutrustning, tydliga rutiner och ges förutsättningar för att kunna skydda den tjänstgörande personalen från smitta.

Relaterat till grundfrågan med svårmotiverade brukare torde detta innebära att personal måste bära skyddsutrustning näst intill kontinuerligt.

Att flytta personer med demenssjukdom

Det får sägas vara vedertaget att personer med demenssjukdom som grupp har en högre sensitivitet gällande negativa reaktioner vid byte av miljö och personal. Detta skulle kunna tala för att det anses olämpligt att utsätta dessa individer för den påfrestning det skulle innebära att behöva lämna sin permanenta bostad och hemvana miljö för vård inom en annan kommunal verksamhet. Detta i synnerhet då flytten endast är temporär vilket i realiteten innebär två eller vid behov av sjukhusvård ännu fler miljöbyten inom en förhållandevis kort vårdperiod.

Ekonomiska konsekvenser

Upprättande av särskild enhet för vård av brukare med Covid-19 bedöms innebära ökade kostnader för nämnden i form av extra ekonomisk ersättning till nämndens egen regi. Dessa kostnader bedöms kunna återsökas av staten till och med 31 maj 2020 och därigenom inte leda till några ökade nettokostnader för nämnden under denna period. Efter den 31 maj saknas i dagsläget besked om statlig medfinansiering, vilket därför kan medföra ökade nettokostnader för nämnden om sådan enhet upprättas.